

■ *Paraules que surten als exercicis escrits*

antena, Antònia, ets, nanet, panet, patata, pati, patinen, patinet, petit, pinta, pont, pot, pota, set, tap, té, tenen, tens, tia, tinta, Toni, tots, tu

■ *Altres paraules amb vocals +p+s+n que es poden treballar*

autopista, estiu, nata, net, neta, nit, pasta, pastís, patins, pet, petita, pista, pit, potet, punta, puput, tan, tapet, te, té, tenia, teu, teua, tió, tip, tos

■ *Aspectes fonètics*

Amb la lletra **t** representam el fonema /t/, que és oclusiu, dental i sord. Sembla al fonema /d/, del qual només es diferencia per la sonoritat. Sembla al fonema /p/ perquè tots dos són oclusius (petita explosió) i sords (no vibren les cordes vocals).

En dir [t]:

- la llengua es troba darrere les dents;
- feim una petita explosió quan surt l'aire;
- quasi no es pot pronunciar tot sol; sona molt fluixet; si hi posam una vocal darrere, sona molt més clarament.

Proposam anomenar aquesta lletra «la lletra de *tia*», ja que aquesta paraula és curta, clara i fàcil de dibuixar.

■ *Aspectes ortogràfics*

La lletra **t** no presenta dificultats ortogràfiques remarcables.

■ *La grafia*

Minúscula: comença com una **i**, però puja més amunt, baixa pel mateix camí i va a donar la mà a la lletra següent. En acabar, se li posa un retxeta travessera.

Majúscula: Una retxa vertical feta de dalt a baix amb una teulada.

■ Activitat clau: cançó-joc Tia-ia-ó

(Cançó-joc popularitzada, probablement d'origen tirolès)

Tia-ia, tia-ia, tia-ia-ó.
Tia-ia, tia-ia, tia-ia-ó.
Tia-ia, tia-ia, tia-ia-ó.
Tia-ia, tia-ia-ó

Ia-ó! Ia-ó!
Tia-ia, tia-ia-ó, ia-ó.
Ia-ó! Ia-ó!
Tia-ia, tia-ia-ó.

Allegretto

Ti- a- ia, ti- a- ia, ti- a- ia- ó. Ti- a- ia, ti- a- ia, ti- a- ia- ó.
Ti- a- ia, ti- a- ia, ti- a- ia- ó. Ti- a- ia, ti- a- ia, ó.
Ia- ó! Ia- ó! Ti- a- ia ti- a- ia ó, ia- ó!
Ia- ó! Ia- ó! Ti- a- ia ti- a- ia- ó!

(Tia-ia-ó. Col·lecció "Al Viento", 7. Hogar del libro)

Cada infant té un capell. Es col·loquen en rotlo i a una distància un de l'altre que puguin arribar-se al cap per a posar el capell al veí. Mentre diuen «tia-ia, tia-ia, tia-ia-ó», seguint el ritme, s'han de treure el capell del cap dues vegades i posar-lo al veí, també dues vegades. Es repeteix tres vegades l'operació com la cançó.

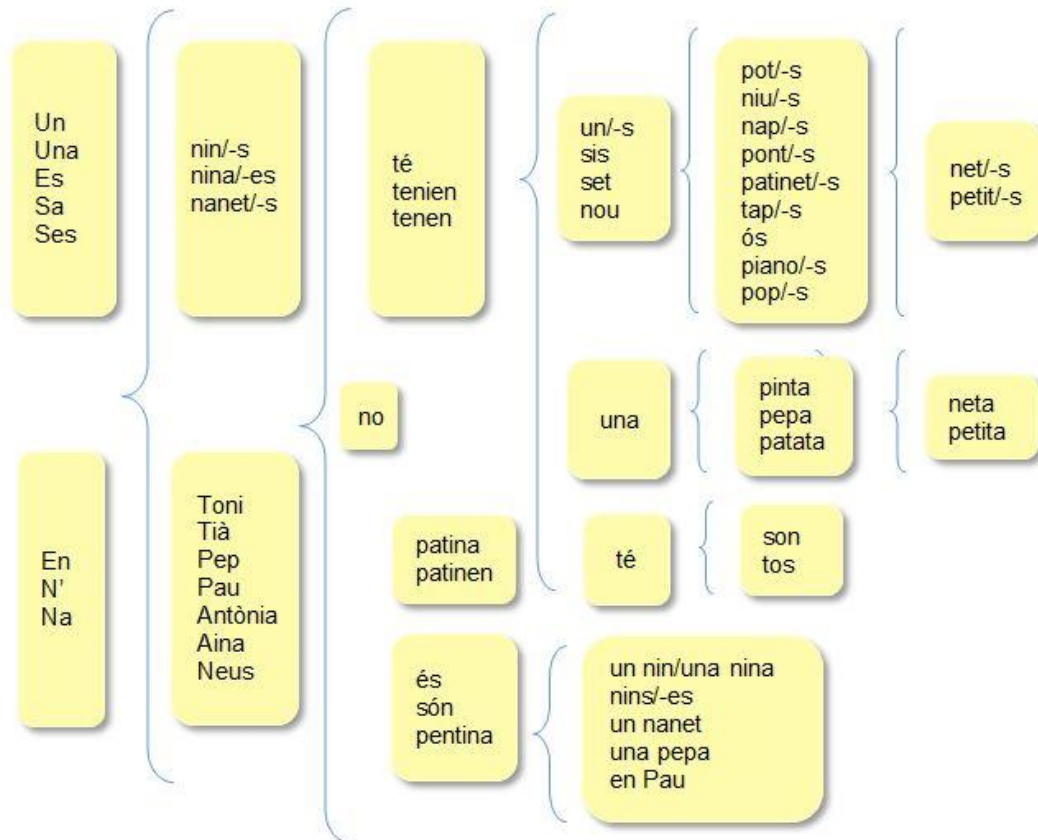
Quan diuen »ia-ó, ia-ó«, agafen el capell i sense passar-lo estenen el braç tots cap al centre del rotlo com si saludassin, també dues vegades.

En tornar a dir «tia-ia, tia-ia-ó», el tornen a posar al veí.

Com es pot suposar, tots ho han de fer en el mateix sentit.

■ Exemples de frases per a llegir

Amb les lletres que ja hem treballat es poden fer moltes frases.

■ Locucions

- Posar un **tap** a la boca d'algú.
- Esser més seriós que una **patata**.
- Caure-hi de **potes**, o de quatre potes.
- Fer un **pet** com un aglà (rebentar, morir, destruir-se).
- Esser o semblar un niu de **puputs** (lloc poc endreçat).
- Saber quelcom de bona **tinta**.
- Passar la **nit** en blanc (passar la nit sense dormir).
- Bona **nit**, mala nit, nit de cans.
- Bona **nit** si et colgues! (s'empra humorísticament per a indicar la pèrdua total d'una cosa o la consumació d'un fet que ja no té remei possible).
- Esser més negre que la **nit**.

- Haver-hi com de la **nit** al dia (haver-hi gran diferència entre dues coses o persones).
- **Net** com una plata, com un lliri ...
- Treure en **net** (obtenir un resultat positiu).
- Caminar de **puntetes**.
- Tenir una cosa a la **punta** de la llengua.
- Estar de **punta** (estar mig barallat amb algú).

■ Refranys

- **Pot petit** aviat és ple.
- Dins es **pots petits** hi ha ses bones confitures.
- **Pot** de mel, tot són mosques.
- A l'**estiu** tota cuca viu.
- Una flor no fa **estiu**.

■ Endevinalles

- Què és allò que parla quan neix i no hi torna mai més?
(un **pet**)
- En què s'assemblen un pop i una ploma?
(Tots dos tenen **tinta**.)
- Faig la feina que fa una barca, però m'estic sempre quiet; tenc les ales arquejades i tenc ulls però no hi veig.
(el **pont**)
- Ocell polit,
crestaflorit,
en niu tan brut
que **put**, que **put**.

(**puput**)

Miquel Desclot (*El bestiolari de la Clara*)

■ Cançons

Sa tia Marranxa

(Cançó popular)

Sa tia Marranxa
passeja gerret
i mostra sa panxa
per un foradet

(Es canta amb la mateixa música de l'estrofa "Copeo, copeo/ copeo traïdor, sa tia Antonina/ i es conço'n Simó")

Serra, serra, serrador

(Cançó popular)

Serra, serra, serrador,
serrarem aquest tió,
per amunt i per avall,
per ses potes des cavall.

Musical notation for the song 'Serra, serra, serrador'. The first line of music is in 2/4 time and corresponds to the lyrics: 'Ser- ra, ser- ra, ser- ra- dor, ser- ra- rem un bon ti- ó, per a-'. The second line of music is in 2/4 time and corresponds to the lyrics: 'munt i per a- vall, per ses po- tes des ca- väll!'. A '(crit)' marking is present above the final note of the second line. Below the second line of music, it says '(Música transcrita per Xesc Crespi)'.

■ Poesies

La nit

La nit no m'espanta,
que és com llana flonja;
m'abraça, i em deixa
colgat de tebior.
Quan el sol apunta,
color de taronja,
ella s'acomiada
tot fent-me un petó.

Joana Raspall (*Versos amics*)

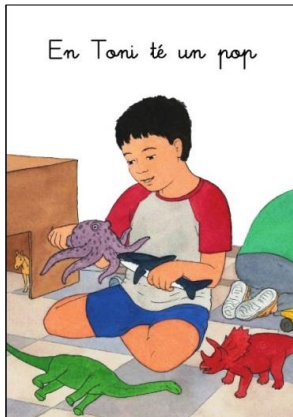
■ Embarbussaments

- En quin tinter té tinta en Ton?
- Antonieta tonta, amb tanta tinta tota t'undes.

■ Contes per a explicar

- En Patufet
- «Es missatget petit», *Rondaies Mallorquines*, Tom IX. Editorial Moll

■ Contes per a llegir tots sols

En Toni té un pop

Llibre tercer de la col·lecció *Ansa per ansa*.

Autora: Elisabet Abeyà Lafontana

Il·lustracions: Aina Bonner Eisenberg i Flavia

Constanza Gargiulo Rosa

Edició: INSTITUCIÓ FRANCESC DE BORJA MOLL

■ Jocs

- *El pont que es mou*

Es posen 8 o 10 infants junts en terra, un ben devora l'altre amb els braços allargats i les cames també estirades. Un altre nin, també estirat, es col·locarà de manera transversal damunt aquests infants. Quan es fa un senyal, els que estan amb la panxa en terra comencen a rodolar, sense separar-se l'un de l'altre. El que està damunt, sense moure's gens, notarà com els altres el van traslladant fins a l'altre extrem del pont, sense fer ell cap esforç.

- *El pont que mai no s'acaba*

Es posen tots els infants en posició de grapes (mans i genolls en terra), millor sense sabates, un ben devora l'altre, fent un pont entre tots. El darrer passa per damunt l'esquena dels altres, també de grapes. Quan acaba, passa per davall els altres arrossegant-se i es col·loca al final en posició de pont. Així van passant fins que ho han fet tots.

■ Altres activitats

- Amb retoladors permanents es poden **decorar pots de vidre**.
- Es posa una **pinta** com més plana millor davall un paper. S'hi passa una cera per damunt. Surt **en relleu** i es pot escriure la paraula *pinta*.

- Fer **punta** a les ceres dures de diferents colors. Es van guardant dins un pot. Després s'hi posa aigua, es remena i ... tenim pluja de colors!
- **Pintar amb tinta i una canyeta**: es posa una gota de tinta damunt un full i es bufa amb la canyeta. La tinta va fent camins damunt el paper i suggereix imatges diverses: branques d'arbre, cabells, tiges, monstres, pues... Després els infants poden completar el dibuix amb l'ajuda d'altres materials com retoladors, ceres, etc.
- **Pintar amb tinta i ceres blanques**: primer es fa un dibuix amb la cera blanca damunt un paper blanc, que gairebé no es veu. Després es passa un pinzell banyat amb tinta diluïda per damunt tot el paper i apareix el dibuix.
- **Treballs amb taps** de suro i escuradents. Per exemple, una barqueta, xapant el tap pel mig i clavant-li un escuradent amb una vela aferrada. O bé una persona, amb dos taps, un per al cap i un altre per al cos i aferrant-li escuradents per a les cames i braços.
- **Estampar amb patata**. es xapa una patata i de cada part se'n fa un motlo amb un ganivet o eina apropiada per a aconseguir formes ben diferents (espiral, flors, fulles, forats, cares, estrelles...). S'unta el motlo amb pintura i... a estampar.
-

Exemples de paraules i frases per al dictat: En Toni té un poni. En Tià no té son. Una nina té tos.